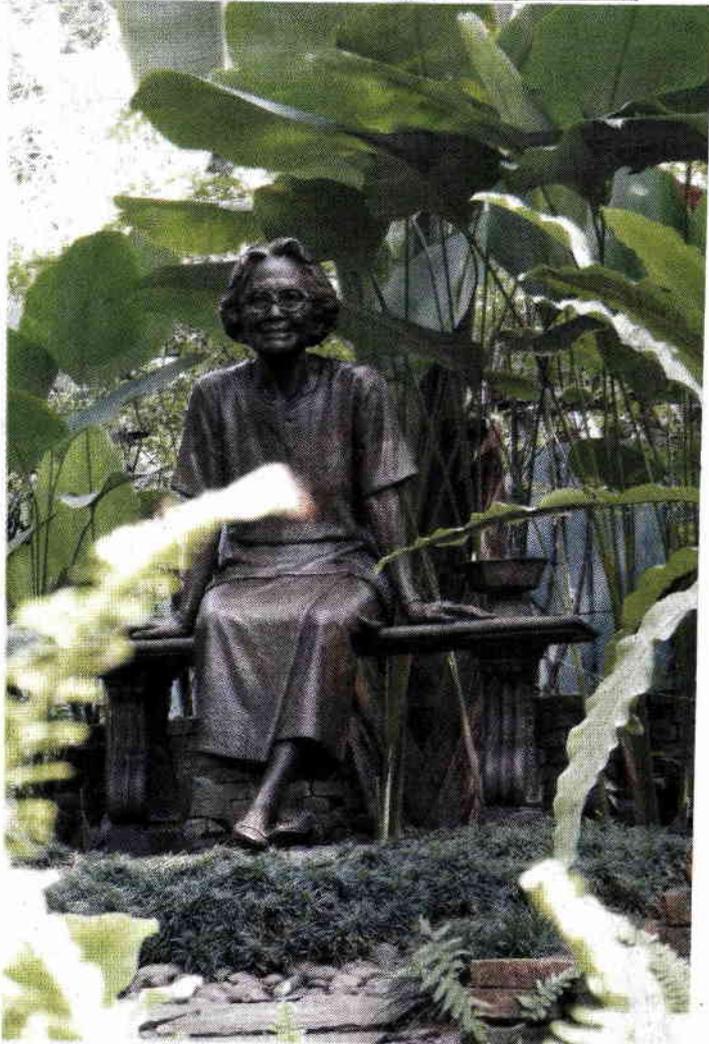

MATCHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :
Source :	กรุงเทพมหานคร	
Date :	- 2 ก.พ. 2556	No : 56057984
	Page : ๘๖	

ประติมากรรมพระประวัติและพระกรณียกิจสมเด็จพระเจ้า

ภาพ : สมพงษ์ ดวงใส

ความย้อนก่อนของกาลเวลา

เรื่อง : สมพงษ์ ดวงใส

ศิลป์สามท่า

สู่ 'เรื่องเล่าในวงชา...'

ลเรื่องราวของคนฟากชะโน่นกับคนฟากชะนี้ที่มีตำนาน และเรื่องราวให้สืบสาวและสืบสานเก็บจดจารไว้เรียนรู้และบันทึกไว้ในความทรงจำ บรรพชนถิ่นนี้มือดีดีให้ศึกษา

ศิลป์สามท่ามีที่มาหมายตาไว้ให้คิดถึงท่าเรือฝั่งธนบุรียันนี้ไม่มีสามท่า คือท่าเรือขางตาครุส ท่าเรือสะพานพุทธ และท่าอุทยานสมเด็จย่า ท่าเรือฝั่งชะนี้เมื่อขึ้นจากเรือ

สู่ฝั่งก็มีเรื่องราวตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ ทางกรุงเทพมหานครหลวงเรียกพี่น้องฝั่งธนบุรีว่าคนฟากชะโน่น เมื่อคนฝั่งธนบุรีเรียกตัวเองก็ต้องเรียกว่า คนฝั่งชะนี้ ฝั่งชะนี้ มีกะตีกะตี่จิ้น กะตี่ฝรั่ง กะตี่แขก ทำไมฝั่งโน้นฝั่งพระนคร มีชุมชนเหมือนกันทุกอย่าง ฝรั่ง จีน ไทย แขก แต่กลับไม่มีกะตี่ กะตี่ฟากโน้นหายไปได้อย่างไร น่าสนใจใฝ่รู้นัก

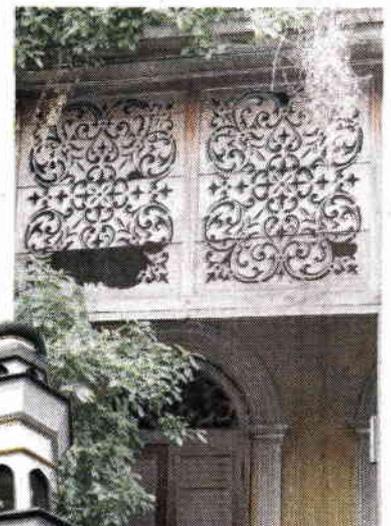
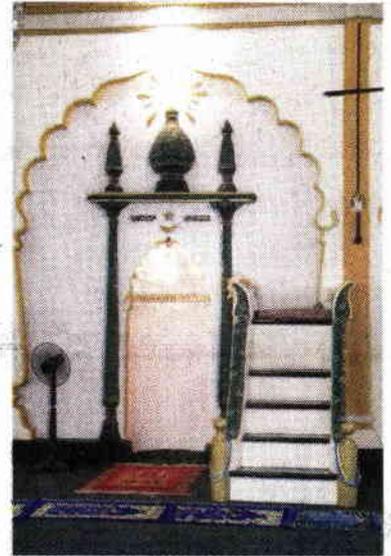
กะตี่จิ้น ถิ่นที่อยู่ของชนหลายชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีความสุข ตรงนั้นโบสถ์ช้างตาครุส วัดขางตาครุส เป็นที่อยู่ของฝรั่งโปรตุเกส ทำไมชื่อภูมิจิ้น กะตี่จิ้น ย้อนไปสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้บ้านเมือง ได้รวบรวมผู้คนให้มาอยู่รวมกันในย่านธนบุรี โปรดให้ชาวจีนจากกรุงศรีอยุธยา มาอยู่ย่านวัดกัลยาณมิตร และให้ชาวโปรตุเกสมาอยู่แถบใต้ศาลเจ้ากษัตริย์จีนลงไป โบสถ์ฝรั่งแต่เรียกกะตี่จีน อาจเหตุเพราะว่าในหมู่นั้นมีพระจีนพันก้อยู่ที่เกียงอันแก่งด้านตะวันออกของวัดกัลยาณมิตร เป็นที่มากฎีกาจีน กะตี่จีน ชอบกะตี่จีนเป็นภาษาชาวบ้านสำเนียงชาวบ้านดี

ไซแต่เท่านั้นย่านนั้นยังมีพี่น้องมุสลิมอาศัยอยู่อีกด้วย พี่น้องมุสลิมมาอย่างไร ย่านนี้เป็นย่านริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายแลขวา ย้อนยุคอยุธยาครั้งบ้านเมืองตีมีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ ยังไม่มี

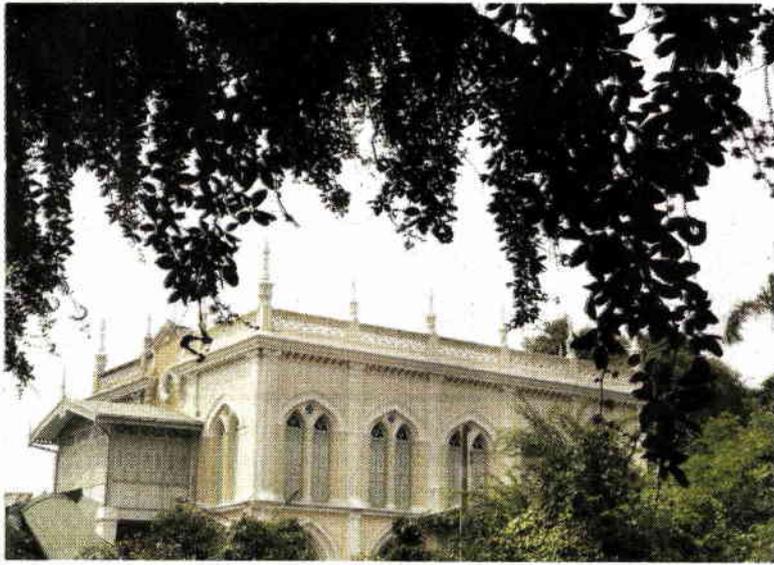
กระทรวงการต่างประเทศ เขาใช้กรมทำเป็นผู้จัดการดูแลติดต่อต่างชาติ กรมท่ามีสองท่า ทำขายแลหาชาว ทำขายคือท่าที่อยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ดังนั้นท่าขวาก็คือฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา เอกสารแต่โบราณกาลครั้งอยุธยา มีในกฎหมายพระโอบยการตำแหน่งนาพลเรือนซึ่งตราขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถกล่าวถึงกรมท่าว่า กรมท่าประกอบด้วย 2 กรม คือ กรมท่าซ้ายและกรมท่าขวา ทั้ง 2 กรมท่าประกอบด้วย เจ้ากรม ปลัดกรม เจ้าท่า และกองล่าม แต่ในกรมท่าซ้ายมีพิเศษ มีตำแหน่งจีนล่าม นายอำเภอนายเรือสำเภา และพนักงานเดินเรือเพิ่มเติม

ตำแหน่งเจ้ากรม คือหัวเรือใหญ่ของการดูแลจัดการ ชูนางกรมท่าซ้าย คือ หลวงโชฎีกราชเศรษฐี (จีน) คักตี่นา 1400 และกรมท่าขวาคือ พระจุฬาราชมนตรี (มุสลิม) คักตี่นาเท่ากัน 1400 ในสมัยอยุธยาตอนกลางตำแหน่งนี้เป็นชั้นพระยาเหมือนกัน ในกฎหมายพระธรรมนูญสมัยอยุธยาเรียกว่า "กรมท่าซ้ายรับผิดชอบการค้าด้านตะวันออกของอยุธยาอันได้แก่ เขมร จีน ญวน และฮอลันดา ส่วนกรมท่าขวา รับผิดชอบการค้าด้านตะวันตกกับชาวมลายู อินเดียและแขกเปอร์เซีย สมัยรัชกาลที่สี่ กรมท่ายังมีบทบาทสำคัญอยู่เฉกเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา ระบุว่า "แลให้ตั้งกรมท่าขวาไว้สำหรับแลว่าลูกค้าแขกอินเดียแขกอาหรับแขกชาว

บ้านเก่าสกุล นานา ที่ลวดลายฉลุไม่ยังคงมีความงดงาม

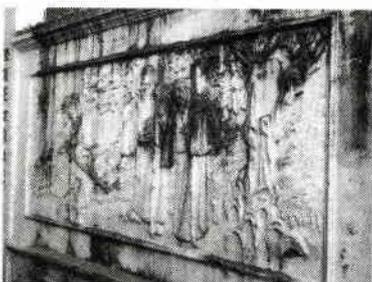
มีสมบัติทางศิลปวิทยา หรือมีสมบัติทางแดงของพี่น้องชาวมุสลิมไทยบุรีได้สร้างไว้

สุหระวาเซฟี หรือ สุหระวา ดึกขาว ซึ่งสร้างโดยมุสลิมชาวอินเดียจากเมืองสุหรัต

มลายู แลพราหมณ์ที่มีที่อยู่ฝั่งขวาของคองทะเลไทย ตั้งกรมท่าซ้ายไว้สำหรับแลว่า ลูกค้าเมืองจีน เมืองยวน ที่มีบ้านเมืองอยู่ในฝั่งซ้ายของคองทะเลไทย”

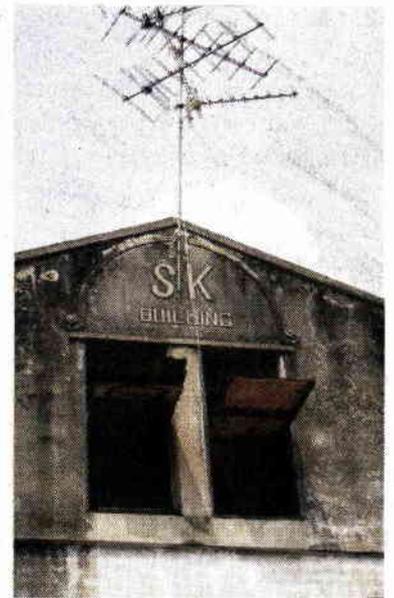
กรมท่าหายไป ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2435 ทรงยุบกรมท่า และตั้งกระทรวงการต่างประเทศมาทำหน้าที่แทน กรมท่าจึงเหลือเพียงชื่อ และความสำคัญคงไว้เพียงในอดีต แต่ยังคงมีร่องรอยสืบมาให้เห็นได้ถึงในปัจจุบัน ซึ่งงานศิลปะสามท่า ตอนที่สี่ “ศิลปะออกเสียงสำเนียงนาหนชน คนฝั่งชะนี้ เรื่องเล่าในวงซาวเสวนาในวงแขก” ณ อุทยานสมเด็จพระเจ้าคล่องสาน จะเสวนาและพาไปชมร่องรอยให้เป็นที่น่าสนใจ ในเรื่องของกรมท่าชาวผู้มากับเรือกำปั่น โดยคุณธีรนนท์ ช่วงพิชิต ซึ่งเป็นสายเลือดมุสลิมและได้ศึกษารากฐานย่านนี้มาอย่างดี โดยจะเริ่มจากอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าแล้วไปดูมัสยิดดึกแดงที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เพียงเห็นมัสยิดแล้วเข้าไปภายในก็จะเข้าใจวิถีที่น้องมุสลิม ยังได้ฟังจากปากคำของพี่น้องมุสลิมที่ดูแลยิ่งจะได้รส

คุณอารี สมบูรณ์การ ผู้ช่วยอธิการแห่งนับอกว่า มัสยิดนี้สร้างมานานแล้ว และถามว่าตัวอักษรข้างหน้าประตูมีความหมายอย่างไร คำตอบคือ “ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลเลาะห์องค์เดียว ศาสดามุฮัมมัด นำคำสอนของพระเจ้ามาสู่มวลมนุษยชาติ” คุณอารีได้รับใช้พระเจ้าเป็นเจ้าดูแลมัสยิดในทุกวันนี้ได้อย่างมีความสุข ถามคุณอารีมาจากไหน คุณอารีหัวเราะแล้วบอกว่า ตายายมาจากเขมร เป็นแขกจามถูกกวาดต้อนมาแต่สมัยอยุธยา ย่าท่านมาจากไทรบุรี มลายู สมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนปู่มาจากเมืองสุหรัต อินเดีย เมืองผ้าคำชายผ้าตีนผ้าเยียรบับ เพียงพบคุณอารีคนเดียวก็เป็นอาเซียนแล้ว

คุณอารียังบอกอีกว่าที่มัสยิดนี้ไม่มีไฟพระราชทานในสมัยรัชกาลที่ 6 อันเนื่องมาจากงานถวายพระเพลิงพระบรมศพรัชกาลที่ 5 อีกด้วย มัสยิดกวาดต้อนอิสลามหรือดึกแดง พี่น้องมุสลิมไทรบุรีที่มาจากสุโขทัยบิดดาเป็นผู้สร้างร่วมกับพ่อค้ามุสลิมจากเมืองสุหรัตอินเดีย เดิมเป็นอาคารคลังสินค้าของสมเด็จพระยาองค์น้อย (ทัตบุณนาถ) และได้เชิญครูสอนศาสนาจากไทรบุรี ท่านเหล่านี้เป็นต้นสกุล เช่นสาสน์สาสนกุล ประพตชอบ

ชาวมุสลิมจากไทรบุรีมีฝีมือในการทำนาเกลือ กันยังมีชอยช่างนาเกลือปรากฏอยู่ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีพ่อค้าอินเดียเข้ามาเป็นสามของสมเด็จพระยาองค์น้อยชื่อ อาลีบาย นานา เสมียนอาลีได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระพิเชษฐสุรรพพานิช ซึ่งเป็นต้นสกุล นานา และมีพ่อค้าอินเดียอีกคนหนึ่งที่มา

ค้าขาย และอยู่ย่านนี้ก่อนย้ายไปอยู่บ้านแขก เป็นต้นสกุล วงศ์อารยะ จึงเข้าใจได้ว่าทำไมดึกเก่าข้างหน้ามัสยิดนี้จึงเป็นบ้านเก่าสกุลนานา และเข้าใจถึงตลาดนานา ซอยนานา ชัดเจน

ลัดเลาะไปหา มัสยิดดึกขาว หรือสุหระวาเซฟี เป็นสุหระวาของกลุ่มพ่อค้าจากเมืองสุหรัตอินเดีย เป็นกลุ่มดาวดีโบราณ เป็นอีกสายหนึ่งของชื่อที่ซึ่งเป็นคนในบังคับของอังกฤษ เข้ามาสมัยต้นรัตนโกสินทร์ คนไทยมักเรียกว่า นักกุดา หรือนาหูตา เป็นภาษาเปอร์เซียแปลว่า เจ้าของเรือสินค้า นักกุดาสระวะลี คือหลวงสนธิทูลบาล และนักกุดาตามหาหมัดเฟอร์ต คือหลวงประเทศไมตรีอยู่ย่านดึกขาวก่อนที่จะข้ามฟากไปอยู่ย่าน ราชวงศ์ สะพานช้างโรงสี และบำรุงเมือง คนกลุ่มนี้ภายหลังกลับอินเดียเหลือลูกหลานได้สืบต่อมา

เพียงสองดึกขาวดึกแดง ก็นำเดินศึกษาขยับงักแล้ว ยังโกดังสินค้าแต่อดีตที่ยังมีร่องรอยให้เห็น ดึกรามบ้านช่องที่ยังคงมีความเก่าให้ดู

นับได้ว่าเป็นย่านที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมายาวนาน และเพียงที่มาของคำว่ามัสยิด สุหระวา กะดี เพียงเท่านี้ก็สนุกแล้ว

สำหรับผู้ที่มีหัวใจรักศิลปวัฒนธรรม ควรที่จะได้มาเรียนรู้เรื่องราวของคนฝั่งชะนี้ ทั้งเดินทอดน่องท่องเที่ยวศึกษา สดับสารเสวนา และเสาะหาอาหาร ใส่ท้อง และเติมปัญญาใส่สมองอย่างอึมอึมอึมกับงานศิลปวัฒนธรรม “เรื่องเล่าในวงซาวเสวนาในวงแขก”